ઘન કચરાનું વ્યવસ્થાપન

નકારવો
સિંગલ યુઝ પ્લાસ્ટિકનો ઉપયોગ.

ઓછું વાપરો
જરૂર હોય એટલું જ વાપરો.

ફરી વાપરવું
વસ્તુઓને ફરીથી ઉપયોગમાં લો.

કચરાનું નવજીવન –
રિસાયકલ કરો.

ઘન કચરાની મૂલ્ય શૃંખલા

ઘરગથ્થુ અલગ પાડવાની અને ખાતર બનાવવાની પદ્ધતિઓ → કચરા એકત્રિત કરવાની વ્યવસ્થા → કચરો અલગ કરવાની વ્યવસ્થા → વિભિન્ન પ્રકારના કચરાનું શુદ્ધિકરણ → પુનઃવેચાણ માટે એકત્રિત કરાયેલ ખાતર અને રિસાયકલ કચરાનો પુનઃઉપયોગ

ઘન કચરા વ્યવસ્થાપન માટે શું કરવું અને શું ન કરવું ?

ઘન કચરા વ્યવસ્થાપન માટે શું કરવાનું

- ઘરમાં સૂકો, ભીનો અને જોખમી કચરો અલગ રાખો.
- કચરો હંમેશા યોગ્ય કચરાપેટીમાં સંગ્રહ કરો.
- કુદરતી ખાતર બનાવવા માટે રસોડાના અને બગીચાના કચરાનો ઉપયોગ.
- પ્લાસ્ટિક, કાચ અને ધાતુ જેવી રિસાયકલેબલ વસ્તુઓ એકત્રિત કરો અને તેને રિસાયક્લિંગ કેન્દ્રોમાં મોકલો.
- તમારી આસપાસની જગ્યા સાથે મળીને સ્વચ્છ રાખો.

ઘન કચરા વ્યવસ્થાપન માટે શું ન કરવાનું

- રસ્તાઓ પર કે જાહેર સ્થળોએ કચરો ન ફેંકો.
- ખુલ્લા વિસ્તારોમાં કચરો બાળશો નહીં.
- ભીના અને સૂકા કચરાનું મિશ્રણ ટાળો.
- બેટરી, રસાયણો અથવા તબીબી કચરા જેવી હાનિકારક વસ્તુઓનો ક્યારેય નિયમિત ડબ્બામાં નિકાલ કરશો નહીં.

સત્યમેવ જયતે ગુજરાત સરકાર
स्वच्छ भारत एक कदम स्वच्छता की ओर
બેચરાજી ગ્રામ પંચાયત તા. બેચરાજી
CWAS CENTER FOR WATER AND SANITATION CRDF CEPT UNIVERSITY
viega foundation

દરેક પગલાં સ્વચ્છતાની તરફ – કચરો અલગ કરવો જરૂરી છે!

ઘન કચરા વ્યવસ્થાપનમાં સુધારો કરવા માટે ગ્રામ્ય સ્તરીય પગલાં :

સ્રોત પરના કચરાને ભીના અને સૂકા કચરામાં અલગ કરો.

ઘરગથ્થુ સ્તરે સૂકા કચરાના સંગ્રહ માટે બોરી બેગનો ઉપયોગ કરો.

ઘરો અને ધંધાકીય વિસ્તારોમાં કચરાને અલગ કરવા વિવિધ રંગના ડબ્બા મૂકો.

કુદરતી ખાતર બનાવવા માટે ઘરમાં ભીનો કચરો અલગ કરો.

સાંકડી ગલીઓમાંથી કચરો એકઠો કરવા માટે ટ્રાઇસાઇકલનો ઉપયોગ કરો.

સ્વ-સહાય જૂથો (ખાસ કરીને મહિલાઓ) ને કચરાના નિકાલ માટે સામેલ કરો.

MRF સેન્ટર - મટીરીયલ રિકવરી સુવિધા

- MRF સેન્ટર એ એક એવી જગ્યા છે જ્યાં બધો સૂકો કચરો લાવવામાં આવે છે અને પ્લાસ્ટિક, કાગળ, કાચ, ધાતુ જેવા કચરાનું વર્ગીકરણ કરવામાં આવે છે.
- ઉપયોગી વસ્તુઓ રિસાયક્લિંગ માટે મોકલવામાં આવે છે, અને બાકીની વસ્તુઓનું યોગ્ય રીતે સંચાલન કરવામાં આવે છે.

RRR સેન્ટર – ઘટાડો, પુનઃઉપયોગ, રિસાયકલ

- RRR સેન્ટર એક એવી જગ્યા છે જ્યાં તમે જૂની જેમ કે કપડાં, રમકડાં, પુસ્તકો અને ઇલેક્ટ્રોનિક્સ વસ્તુઓ આપી શકો છો.
- સારી વસ્તુઓનો ફરીથી ઉપયોગ અથવા સમારકામ કરવામાં આવે છે, અને ક્ષતિગ્રસ્ત વસ્તુઓને રિસાયક્લિંગ માટે મોકલવામાં આવે છે.

ખાસ કચરાનું વ્યવસ્થાપન

પૂજા (મંદિરના) કચરાનું વ્યવસ્થાપન

પૂજા (મંદિરના) કચરાનું વ્યવસ્થાપન કેમ જરૂરી છે?

- મંદિરોમાં દૈનિક પ્રસાદથી મોટા પ્રમાણમાં ફૂલો, નારિયેળ, પાંદડા અને અન્ય કાર્બનિક કચરો ઉત્પન્ન થાય છે.
- આપણે આ પવિત્ર કચરાને ઉપયોગી વસ્તુમાં ફેરવી શકીએ છીએ - જેમ કે ખાતર અથવા અગરબત્તી!

Incense Sticks

Candles

Composting

> “પૂજા પછી કચરાની યોગ્ય વ્યવસ્થા – પર્યાવરણની સાચી આરાધના!”

જોખમી કચરો વ્યવસ્થાપન

- જોખમી કચરામાં વપરાયેલી બેટરી, પેઇન્ટ અને સમય સમાપ્ત થઈ ગયેલી દવાઓ જેવી વસ્તુઓનો સમાવેશ થાય છે, આ કચરો નિયમિત કચરા સાથે ફેંકવામાં આવે તો તે આપણા સ્વાસ્થ્ય અને પર્યાવરણને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે.
- જોખમી કચરાને હંમેશા અલગ રાખો અને તેને યોગ્ય સંગ્રહ કેન્દ્રોમાં સોંપો.

ઈલેક્ટ્રોનિક કચરો વ્યવસ્થાપન

- ઈ-કચરામાં જૂના મોબાઈલ ફોન, ચાર્જર, બલ્બ, ટીવી અને કોમ્પ્યુટરનો સમાવેશ થાય છે.
- સલામત અને યોગ્ય નિકાલ સુનિશ્ચિત કરવા માટે ઈ-કચરો ફક્ત અધિકૃત રિસાયકલર્સને જ આપો.

સત્યમેવ જયતે ગુજરાત સરકાર
स्वच्छ भारत एक कदम स्वच्छता की ओर
બેચર-બેચરાજી ગ્રામ પંચાયત તા. બેચરાજી
CWAS CENTER FOR WATER AND SANITATION
CRDF CEPT UNIVERSITY
viega foundation

સૂકો-ભીનો જુદો પાડીયે,સફાઈની દિશામાં આગળ વધીયે!

આપણે કચરો શા માટે અલગ કરવો જોઈએ?

કચરાને ભીના, સૂકા અને જોખમી જેવા વિવિધ વર્ગોમાં વિભાજીત કરવાથી તેનો યોગ્ય નિકાલ અને રિસાયક્લિંગ કરી શકાય છે અને તેનાથી આપણી આસપાસની જગ્યાને સ્વચ્છ પણ રાખવામાં મદદ મળે છે.

“કચરો અલગ પાડીશું, ગામ આપણું સ્વચ્છ રાખીશું!”

સૂકો કચરો

સૂકા કચરાને પાણીથી ધોઈ લો, તેને સૂકવી લો અને પછી તેનો નિકાલ કરો.

ભીનો કચરો

ભીના કચરાને પ્લાસ્ટિકને ફોઇલમાં લપેટશો નહીં, તેનો અલગથી નિકાલ કરો.

ઘરેલું જોખમી કચરો

જોખમી કચરાને છાપામાં લપેટીને તેનો અલગથી નિકાલ કરો.

સત્યમેવ જયતે
ગુજરાત સરકાર

स्वच्छ भारत
एक कदम स्वच्छता की ओर

CWAS CENTER FOR WATER AND SANITATION
CRDF CEPT UNIVERSITY

viega foundation

ભીનો કચરો નહિ, અવસર છે – યોગ્ય રીતે વાપરીએ!

કંપોસ્ટીંગ (ખાતર બનાવવું) એટલે શું?

- ખાતર બનાવવું એ જીવાણુઓની સહાયથી જૈવ કચરાને વિઘટિત કરીને તેને પોષક તત્વોથી ભરપૂર પદાર્થમાં રૂપાંતરિત કરવાની પ્રક્રિયા છે, જેને કંપોસ્ટીંગ (ખાતર બનાવવું) કહેવાય છે.
- જેમ કે, બાકાત ખોરાક અને બગીચાના કચરાને ફળદ્રુપ જમીનમાં વિઘટિત થવા દેવાની પ્રક્રિયા.

ઘરે ખાતર બનાવવા માટેની રીતો

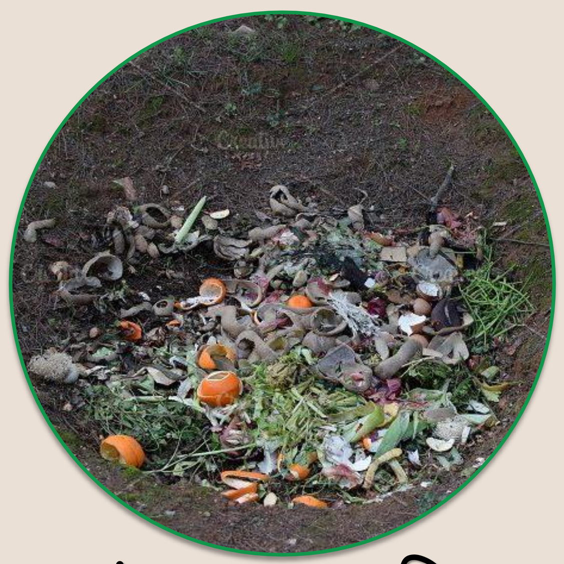

ખાડું ખાતર પદ્ધતિ

તમારા આંગણામાં એક નાનો ખાડો ખોદો, તેમાં રસોડાના કચરાને ઉમેરો અને તેને માટીથી ઢાંકી દો.

એકલુ ભાંડું પદ્ધતિ

ખોરાકના કચરા એકત્રિત કરવા માટે માટીના કુંડા નો ઉપયોગ કરો અને તેને કુદરતી રીતે વિઘટિત થવા દો.

રસોડાનો ડબ્બો

ઘરની અંદર ખોરાકનો કચરો એકત્રિત કરવા અને વિઘટિત કરવા માટે નાના છિદ્રોવાળી ટોપલીનો ઉપયોગ કરો.

ત્રણ ભાંડા પદ્ધતિ

ત્રણ છિદ્રવાળા કુંડા એકની ઉપર એક રાખો, ઉપરના કુંડામાં કચરો ઉમેરો અને તળિયે ખાતર બનાવો..

પાઈપ ખાતર પદ્ધતિ

જમીનમાં કાણાવાળી પાઇપ નાખો, તેમાં કચરો ઉમેરો અને તેને ખાતરમાં ફેરવા દો.

સામૂહિક રીતે ખાતર બનાવવાની રીતો

કચરાનો ઢગલો બનાવવું

જૈવ કચરાનો ઢગલો બનાવો, તેને નિયમિતપણે ફેરવો અને તેને કુદરતી રીતે વિઘટિત થવા દો.

NADEP પદ્ધતિ

માટીના સ્તરો અને સૂકા પાંદડાઓ સાથે કચરાને વિઘટિત કરવા માટે ઈંટોથી બનેલા ખાતરના ખાડાનો ઉપયોગ કરો.

કચરાની પંક્તિ પદ્ધતિ

ખુલ્લા મેદાનમાં કચરો હરોળમાં ફેલાવો અને તેને વારંવાર ફેરવો જેથી તેનું વિઘટન થાય.

ડબ્બા વડે ખાતર બનાવવું

ખાતર બનાવવા અને તેને ઝડપથી મિશ્રિત કરવા માટે ફરતા ડ્રમનો ઉપયોગ કરો.

કીડાવાળું ખાતર

પોષક તત્વોથી ભરપૂર ખાતર બનાવવા માટે ખાતરના પથારીમાં ખોરાકના કચરા સાથે અળસિયા ઉમેરો.

ખાતર પદ્ધતિમાં માટે ની માર્ગદર્શિકા

1. ખાતર બનાવવા માટે યોગ્ય રીત પસંદ કરો
2. જૈવ કચરો રોજ એકત્રિત કરો
3. ભીનો અને સુકો કચરો સરખો રાખો.
4. ખાતર સારી રીતે બનવા કચરો હલાવતા રહો.
5. 4-6 અઠવાડિયામાં ખાતર તૈયા.

ખાતર પદ્ધતિમાં માટે શું કરવું અને શું ન કરવું ?

- ✓ ફક્ત શાકભાજીની છાલ, ફળોના ટુકડા, સૂકા પાંદડા અને કોફીના ગ્રાઉન્ડ ઉમેરો.
- ✓ વિઘટન ઝડપી બનાવવા માટે મોટા કચરાને નાના ટુકડાઓમાં કાપો.
- ✓ ખાતરને ભીના સ્પોન્જની જેમ ભેજવાળું રાખો, પણ વધારે ભીનું નહીં.
- ✓ જીવાતોને દૂર રાખવા માટે સૂકા પાંદડા અથવા માટીથી ઢાંકી દો.

- ✗ ચળકતા કાગળ, પ્લાસ્ટિક, તેલયુક્ત ખોરાક અથવા કૃત્રિમ સામગ્રી ઉમેરવાનું ટાળો.
- ✗ મોટી માત્રામાં લીંબુ જેવા ફળોની છાલ ઉમેરવાનું ટાળો, કારણ કે તે ખાતર બનાવવાની પ્રક્રિયા ધીમી કરે છે.
- ✗ એવા છોડ ટાળો કે જે બીમારી ફેલાવે કે પાછા ઉગી શકે.
- ✗ ખાતરને સંપૂર્ણપણે સુકાવા ન દો - સૂક્ષ્મજીવાણુઓની પ્રવૃત્તિ માટે તેને થોડું ભેજવાળું રાખો.

સત્યમેવ જયતે
ગુજરાત સરકાર

स्वच्छ भारत
एक कदम स्वच्छता की ओर

ભેંસર-બેચરાજી ગ્રામ પંચાયત
તા. બેચરાજી

CWAS CENTER FOR WATER AND SANITATION
CRDF CEPT UNIVERSITY

viega foundation